

REMISSYTTRANDE
2003-01-14

Justitiedepartementet

Delbetänkandet Ledningsrätt för elektroniska kommunikationsnät (SOU 2002:83)

Sammanfattning

IFF har inget att erinra mot de förslag till ändring av 2 och 3 §§ ledningsrättslagen som läggs fram i betänkandet. Vi delar därtill utredningens bedömning att några lagändringar inte är behövliga eller bör göras med anledning av EG:s ramrespektive auktorisationsdirektiv.

IFF ställer sig frågande till nödvändigheten och lämpligheten av de nya regler i 3 b § och 11 a § ledningsrättslagen som föreslås med anledning av tillträdesdirektivet och 4 kap. 3, 8 och 15 §§ i den lag om elektronisk kommunikation som e-komutredningen föreslagit. Enligt vår mening löser de nya reglerna ledningsrättslagen bara en liten del av de eventuella problem som en operatör kan få att efterfölja en ålagd förpliktelse att bedriva samtrafik eller ge tillträde. Samtidigt tvivlar vi på att det aktuella direktivet verkligen kräver att en förpliktad operatör måste kunna tillhandahålla annan operatör en dispositionsrätt så effektivt som utredningen tycks förutsätta. Eftersom rättsverkningarna av en nyttjanderätt enligt 3 b § därtill inte utretts i bl.a. sakrättsligt hänseende, och det förefaller sannolikt att 3 b § måste ändras eller tas bort redan i utredningens slutbetänkande, talar övervägande skäl för att 3 b § och 11 a §§ nu inte genomförs. Frågan om vidareupplåtelse i ledningsrätt synes under alla förhållanden vara så sammanvävd med de större frågor som utredningen har att överväga i slutbetänkandet, att det inte kan vara rationellt att nu införa en särregel. Ett eventuellt behov av att tvångsvis kunna få till stånd vidareupplåtelser till andra operatörer får tills vidare tillgodoses inom ramen för nuvarande regler i bl.a. ledningsrätts- och expropriationslagen, eventuellt kompletterade med den föreslagna regeln i 33 § andra stycket ledningsrättslagen.

Närmare synpunkter på förslagets begränsade räckvidd m.m.

Som utredningen själv noterar är tillträdesdirektivet inte begränsat till ledningsrätt. Tvärtom kan en operatör A åläggas skyldighet att ge annan operatör B tillträde oberoende av den rättsliga grunden för A:s markdisposition. Detta betyder att A kan ha exempelvis en nyttjanderätt (som kan ha upplåtits på olika sätt, t.ex. av en markägare, av Vägverket, av en föregående nyttjanderättshavare, av Banverket, etc.), en servitutsrätt, en ledningsrätt, osv. I den utbyggnad av bredbandsnätet med fiberoptisk kabel som hittills har genomförts lär framför allt ”vanliga” nyttjanderättsavtal (inte sällan i flera led) ha kommit till användning, ofta med vägrätt som bas, medan ledningsrätt i mindre grad använts. Det betyder att den operatör A, som åläggs skyldighet att ge B tillträde genom att t.ex. låta B installera ny utrustning, normalt måste införskaffa samtycke från markägaren, från Vägverket eller från föregående nyttjanderättshavare i en kedja. Någon civilrättslig skyldighet för dessa avtalsmotparter att medge utökad nyttjanderättsbelastning föreligger inte. Därmed saknar A normalt juridisk rätt att genom egna åtgärder kunna efterkomma sin ålagda skyldighet. De allmänna reglerna i expropriationslagen kan dock i princip tillgripas, och B kan för egen del försöka få tillstånd avtal direkt med markägaren, Vägverket, etc. (jfr bet. s. 52). B kan därtill ansöka om ledningsrätt vid sidan av A:s nyttjanderätt, varvid A:s ålagda förpliktelse att ge tillträde kan förstås som en skyldighet att medge en begränsning i sin egen nyttjanderätt så att en ledningsrätt för B kan rymmas. Någon absolut rätt för B utgör detta dock inte utan de allmänt gällande villkoren för upplåtelse av ledningsrätt måste kunna uppfyllas.

För de fall, där A ålagts skyldighet att låta B installera ny utrustning och A disponerar sina ledningar på annan rättslig grund än ledningsrätt, har utredningen inte lagt fram några förslag som svarar mot 3 b § ledningsrättslagen. IFF har inte fått alldeles klart för sig om detta beror på att utredningen anser att förslagen till ändringar av ledningsrättslagen är tillräckliga för att uppfylla tillträdesdirektivets krav eller om begränsningen endast är en följd av att utredningens uppdrag generellt är begränsat ledningsrättsfrågor. Skrivningarna i utredningens tilläggsdirektiv talar för det senare. Endast sådana fall där operatören A har ledningsrätt skulle alltså ligga inom ramen för uppdraget. Samtidigt har utredningen uppenbarligen ansett att de föreslagna ändringarna i ledningsrättslagen är *nödvändiga* för att genomföra tillträdesdirektivet. Är detta riktigt återstår frågan om utredningens förslag är *tillräckliga* för en korrekt implementering. Utgår man, med utredningen, från att en särskild rätt till vidareupplåtelse av nyttjanderätt är nödvändig när A är ledningsrättshavare, måste en motsvarande rätt rimligen också erfordras när A är nyttjanderättshavare eller servitutshavare. Varför skulle direktivet kräva att A effektivt kan fullgöra sin ålagda skyldighet endast i ett visst fall av markåtkomst men inte i de övriga? Det är svårt att finna skäl för en sådan tolkning.

Anser man, som utredningen, att en rätt till vidareupplåtelse för A är nödvändig att införa då A har ledningsrätt, bör en motsvarande rätt därmed införas också då A har servitutsrätt eller nyttjanderätt. Särskilda regler i respektive lag är då ingen

lämplig metod utan en ny lag som generellt reglerar alla A:s möjlighet att uppfylla ålagd skyldighet att ge annan tillträde.

IFF vill dock inte heller förespråka sistnämnda alternativ, eftersom vi inte anser att tillträdesdirektivet kräver ens att en ledningsrättshavare ges sådan vidareupplåtelse rätt som utredningen föreslagit. Vår uppfattning i denna del överensstämmer med andra ord med vad Per Henningsson skriver i sitt särskilda yttrande (bet. s. 102 f). Dessa frågor kan lämpligen analyseras närmare i utredningens arbete med slutbetänkandet.

Mikael Möller
föreståndare